

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název materiálu	20 - Milan Kundera
Identifikátor	CZ.1.07/1.5.00/34.0597
Předmět	Český jazyk a literatura
Ročník	4. ročník
Obor, Kód	Obchodník, 66–41–L /008, Operátor oděvní výroby, 31-43-L/004
Anotace	Pracovní list je zaměřen na autora Milana Kunderu a jeho dílo Směšné lásky
Autor	Mgr. Dana Vlasáková
Jazyk	čeština
Očekávaný výstup	Student se orientuje v literárně historickém kontextu, správně provede rozbor textu z hlediska literárněvědného, dokáže vyhledat informace v odborném textu
Klíčová slova	Vladimír Páral, Katapult
Druh výukového zdroje	Pracovní list
Typ interakce	kombinované
Cílová skupina	student
Stupeň a typ vzdělávání	střední odborné
Věková skupina	17-19
Datum vytvoření	6.11. 2012

1. Napište témata tvorby těchto autorů:

Josef Škvorecký –

Ota Pavel -

Bohumil Hrabal –

Vladimír Páral –

Milan Kundera je bezesporu ve světě nejúspěšnějším, nejprekládanějším a nejdiskutovanějším českým spisovatelem. Jeho romány jsou nejen mezinárodními bestsellery, ale představují i nepominutelný příspěvek k vývoji románového žánru. Kundera je synem brněnského muzikologa Ludvíka Kundery. Po maturitě (1948) na brněnském gymnáziu se zapsal na Filosofickou fakultu Univerzity Karlovy, ale studium záhy přerušil a studoval hudební skladbu. Absolvoval pak Filmovou fakultu AMU a v letech 1958-70 zde přednášel světovou literaturu. V roce 1975 odešel do Francie, kde mu bylo nabídnuto místo hostujícího profesora na univerzitě v Remeši. V roce 1979 byl zbaven československého občanství. Nyní žije trvale v Paříži, do vlasti se po roce 1989 vrací jen sporadicky stejně jako jeho dílo, jehož pozvolné vydávání sám řídí.

Kundera debutoval básněmi *Člověk, zahrada širá* (1953), poezií poněkud se vymykající dobovému schematismu. Jedním z Kunderových ústředních témat - představuje sbírka milostně deziluzivní poezie *Monology* (1957, přepracované 1964). Počítají se sem i první ze tří svazků povídkového souboru *Směšných lásek* (1963, druhý 1965, třetí 1968). Zde našel svůj tón: ironický, až cynický odstup od světa i od sebe samého, důsledně antilyrický postoj, chirurgicky přesnou fabulační strategii.

Téma reality vymykající se z kontroly, avšak vztažené na generační, politické téma, je osou prvního Kunderova románu *Žert* (1967). Jde jistě o jednu z nejdůležitějších knih poválečné české literatury. Kundera se zde po svém (eticky diskutabilně) vypořádal s proviněním části své generace loajální se stalinským režimem a projevil trpkou skepsi nad tím, zda je možné promarněné životy zhodnotit a napravit. Často je v souvislosti s *Žertem* citován výrok Louise Aragona, že jde o *jeden z největších románů století*.

Shrnutím Kunderových dosavadních témat i vyprávěcích postupů je nejspíš jeho nejslavnější román (zfilmovaný Philem Kaufmanem) *Nesnesitelná lehkost bytí* (francouzsky 1984, česky 1985). Jde o mnohovýznamové dílo, neskrývající filosofické ambice, v němž na osudu lékaře Tomáše, jeho ženy Terezy a malířky Sabiny vytvořil jednak reflexi bezútěšného života ve znormalizovaném Československu, tak i podobenství depresivní existenciální situace člověka obecně. Kundera vychází z protikladu lehkosti a tíhy řeckého filosofa Parmenida a nietzscheovské ideje věčného návratu. Z nutnosti žít načisto, rozhodovat se bez zkušeností vyplývá pocit tíže, jehož protikladem je nesnesitelná lehkost prázdnoty a absurdity bytí.

Zatím posledním česky vydaným románem M. Kundery je *Nesmrtelnost*. Psal ho celý francouzsky (vyšel 1989, česky v Brně 1993) a odpoutal se tu již zcela od českého prostředí. V opět složitě koncipovaném románovém celku, v němž dějovou ústřední linii střídají esejistické úseky, meditace a variace motivů, Kundera vytvořil alegorii lidského údělu, jeho konečnosti i nesmrtelnosti.

(<http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?name=KUNDERA+MILAN>, upraveno)

Opovězte na otázky a upevněte si informace z výkladu:

1) Kdo je Milan Kundera?

2) Proč odešel Milan Kundera z ČSR? Co jeho odchod způsobilo?

3) V jakém jazyce vydává Milan Kundera svá díla? Proč?

4) Vrací se ještě někdy do své vlasti?

5) Jaké je ústřední téma sbírky povídek Směšné lásky?

6) Který jeho román považujeme za nejslavnější, proč,

7) Napište typické prvky jeho tvorby

2) Přečtěte si výňatek a odpovězte na otázky

Rafička na měření benzínu klesla najednou k nule a mladý řidič dvousedadlového osobního auta prohlásil, že je to k vzteku, kolik to auto žere. „Jenom abychom zas nezůstali stát bez benzínu,“ prohlásila dívka (asi dvaadvacetiletá) a připomněla řidiči několik míst na mapě vlasti, kde se jim to již stalo. Mladík odpověděl, že si nedělá starosti, protože cokoli zažije s ní, má pro něho půvab dobrodružství. Dívka oponovala; pokud jim došel uprostřed cesty benzín, bylo to prý vždy dobrodružství pouze pro ni, protože mladík se schoval a ona musela zneužívat svého půvabu: stopnout auto, nechat se odvézt k nejbližší pumpě, znovu stopnout auto a vrátit se s kanystrem zpět. Mladík se otázel dívky, zda šoféři, kteří ji vezli, byli tak nepříjemní, že mluví o svém úkolu jako o příkoří. Odpověděla (s neobratnou koketností), že byli někdy velice příjemní, ale co prý z toho měla, když byla obtížena kanystrem a musila se s nimi rozloučit dřív, než si stačila něco začít. „Mizero,“ řekl mladík. Dívka prohlásila, že není mizera ona, nýbrž právě on; buhvíkolik dívek ho zastavuje na silnici, když jezdí autem sám! Mladík vzal za jízdy dívku kolem ramen a políbil ji lehce na čelo. Věděl, že ho má ráda a že na něho žárlí. Žárlivost není ovšem nijak příjemná vlastnost, ale není-li jí nadužíváno (je-li spojena se skromností), má v sobě kromě své nepohodlnosti i cosi dojemného. Mladík si to alespoň myslel. Protože mu bylo pouze osmadvacet let, zdálo se mu, že je stár a poznal vše, co může muž u žen poznat. Na dívce, která seděla vedle něho, oceňoval právě to, co dosud u žen poznal nejméně: její čistotu.

Rafička byla už na nule, když mladík zahlédl vpravo tabuli, která oznamovala (černou kresbou pumpy), že benzinová stanice je vzdálena pět set metrů. Dívka sotva stačila prohlásit, že jí spadl kámen ze srdce a mladík už dával směrovku doleva a vjížděl na prostranství před pumpami. Musil však zastavit na kraji, protože u pumpy stál objemný vůz s velkou plechovou nádrží a tlustou hadicí napájel pumpu benzínem. „To si počkáme,“ řekl mladík dívce a vystoupil z auta. „Jak to bude dlouho trvat?“ zvolal na chlapíka v montérkách. „Minutku,“ odpověděl chlapík a mladík řekl: „Tu minutku znám.“ Chtěl si sednout zase do vozu, ale viděl, že dívka vystoupila druhými dvířky také. „Já si zatím odskočím,“ řekla. „Kampak?“ zeptal se mladík schválně, protože chtěl vidět dívčiny rozpaky. Znal se s ní už celý rok a dívka se stále ještě uměla před ním stydět a on okamžiky jejího studu velmi miloval; jednak proto, že se jimi odlišovala od žen, s kterými se stýkal před ní, jednak proto, že věděl o zákonu obecné pomíjivosti, který mu činil

vzácným i stud jeho dívky.

(...) Ale tentokrát se netrápila a vůbec na nic takového nepomyslela. Bylo jí dobře. Byl první den jejich dovolené (čtrnáctidenní dovolené, na kterou soustředila celý rok svou touhu), byla modrá obloha (celý rok myslela s hrůzou na to, bude-li opravdu modrá obloha) a on byl s ní. Na jeho „kampak“ zrudla a odběhla beze slova od auta. Oběhla stanici, která stála na kraji silnice zcela o samotě obklopena poli; asi sto metrů odtud (ve směru jejich další cesty) začínal les. Vyšla se k němu, ztratila se v něm za keříčkem a po celou dobu v sobě hýčkala pocit pohody. (I radost z přítomnosti milovaného muže se dá totiž nejlépe prožít o samotě. Kdyby byla jeho přítomnost nepřetržitá, vlastně by byla přítomna jen svým ustavičným míjením. Zadržet je ji možno jen ve chvílkách osamění.)

Potom vyšla z lesa na silnici; bylo odtud vidět stanici; kamion s nádrží již odjížděl; osobní auto se sesunulo k červené věžičce pumpy. Dívka se dala po silnici dál a jen chvílemi se ohlédla, zda už nejede. Pak je uviděla; zastavila a začala na ně mávat tak, jak mávají na cizí auto stopaři. Auto přibrzdovalo a zastavilo těsně u dívky. Mladík se naklonil k okénku, vytočil je dolů, usmál se a zeptal se: „Kam byste chtěla, slečno?“ „Jedete do Bystrice?“ zeptala se dívka a koketně se na něho usmála. „Prosím, posaďte se,“ otvíral mladík dveře. Dívka usedla a auto se rozjelo. (...) Byla to všechno divná hra. Ta podivnost byla například v tom, že mladík, i když se sám znamenitě vtělil do neznámého řidiče, nepřestával vidět ve stopaře stále svou dívku. A právě to bylo trýznivé; viděl svou dívku, jak svádí cizího muže, a měl tu trpkou výsadu být při tom; vidět zblízka, jak vypadá a co mluví, když ho podvádí (když ho podváděla, když ho bude podvádět); měl tu paradoxní čest být sám tím, s nímž je mu nevěrná.

Bylo to o to horší, že ji víc zbožňoval, než miloval; zdálo se mu vždycky, že její bytost je skutečná jen uvnitř hranic věrnosti a čistoty a že za těmito hranicemi prostě neexistuje; že by za těmito hranicemi přestala být sama sebou, jak voda přestává být vodou za hranicí varu. Když ji nyní viděl, jak překračuje se samozřejmou elegancí tu úděsnou hranici, naplňoval ho hněv. Dívka se vrátila ze záchodu a stěžovala si: „Nějaký chlapík mi tam řekl: Combien, mademoiselle.“

„Nedivte se,“ řekl mladík, „vždyť vypadáte jako děvka.“

„Víte, že mi to vůbec nevadí?“

„Měla jste s tím pánem jít!“

„Mám tady přece vás.“

„Můžete jít s ním po mně. Domluvte si to s ním.“

„Nelíbí se mi.“

„Ale v zásadě proti tomu nic nemáte, mít za noc několik mužů.“

„Proč ne, když jsou hezcí.“

„Máte je raději po sobě, nebo zároveň?“

„Tak i tak,“ řekla dívka.

Rozhovor zacházel do čím dál větších nehorázností; dívku to mírně šokovalo, ale nemohla protestovat. I ve hře se skrývá pro člověka nesvoboda; i hra je pro hráče past; kdyby to nebyla hra a seděli tu skutečně dva cizí lidé, stopařka by se už dávno mohla urazit a odejít; ale ze hry není úniku; mužstvo nemůže utéci před koncem ze hřiště, šachové figurky nemohou uprchnout ze šachovnice, hranice hřiště jsou nepřekročitelné. Dívka věděla, že musí přijmout jakoukoli hru právě proto, že je to hra. Věděla, že čím bude hra extrémnější, tím více bude hrou a tím poslušněji ji musí hrát. A bylo marné přivolávat rozum a upozorňovat potřeštěnou duši, že musí od hry zachovat odstup a nebrat ji vážně. Právě proto, že to byla jen hra, duše se nebála, nebránila se jí a narkoticky jí propadala.

Mladík zavolal číšníka a zaplatil. Pak vstal a řekl dívce: „Můžeme jít.“

„Kampak,“ předstírala dívka údiv.

„Neptej se a běž,“ řekl mladík.

„Jak to se mnou mluvíte?“

„Jako s děvku,“ řekl mladík.

Šli po špatně osvětleném schodišti: na odpočívadle pod prvním poschodím stála u záchodu skupina přioptilých mužů. Mladík chytil dívku ze zadu kolem těla tak, že ji držel dlaní za prs. Muži kolem záchodku to viděli a začali pokřikovat. Dívka se chtěla vytrhnout, ale mladík ji okřikl: „Drž!“ Muži to kvitovali s obhroublou solidárností a adresovali dívce několik sprostých poselství. Mladík s dívkou došel do prvního poschodí a otevřel dveře do pokoje. Rozsvítil.

Byl to úzký pokoj s dvěma postelemi, stolem, židlí a umývadlem. Mladík zamkl dveře a obrátil se k dívce. Stála proti němu ve vzdorovitém postoji s drzou smyslností v očích. Mladík se na ni díval a snažil se za lascivním výrazem objevit známé dívčiny rysy, které něžně miloval. Bylo to, jako by se díval na dva obrazy vložené do jednoho kukátka, na dva obrazy položené na sebe a prosvítající skrze sebe. Ty dva prosvítající obrazy mu říkaly, že v dívce je vše, že

její duše je strašně amorfní, že se do ní vejde věrnost i nevěra, zrada i nevinnost, koketnost i cudnost; ta divoká směsice mu připadala hnusná jak pestrost smetiště. Oba obrazy stále prosvítaly jeden přes druhý a mladík chápal, že dívka se jen na povrchu odlišuje od jiných, ale ve svých rozsáhlých hlubinách je stejná jako jiné ženy, plná všech možných myšlenek, pocitů, neřestí, které dávají za pravdu všem jeho tajným pochybám a žárlivostem; že dojem kontur, které ji vymezují jako individualitu, je jen klam, jemuž podléhá ten druhý, ten, kdo se dívá, on. Zdálo se mu, že ta dívka, tak jak ji miloval, byla jen výtvořem jeho touhy, jeho abstrakce, jeho důvěry a že skutečná dívka stojí teď před ním a je beznadějně cizí, beznadějně jiná, beznadějně mnohoznačná. Nenáviděl ji.

„Na co čekáš? Svlékni se,“ řekl.

Dívka naklonila koketně hlavu a řekla: „Musí to být?“

Tón, jímž to řekla, zdál se mu velice známý, zdálo se mu, že mu to kdysi dávno řekla nějaká jiná žena, jenomže už nevěděl, která. Toužil ji ponížit. Ne stopařku, ale vlastní dívku. Hra splýnula se životem vjedno. Hra na ponižování stopařky se stala jen záminkou pro ponižování dívky. Mladík zapomněl, že hraje. Nenáviděl prostě ženu, která stála před ním. Díval se na ni upřeně a vytáhl z náprsní tašky padesátikorunu. Podával ji dívce: „Stačí?“

Dívka vzala padesátikorunu a řekla: „Na moc mne neoceňujete.“

Mladík řekl: „Za víc nestojíš.“

Dívka se přivinula k mladíkovi: „Takhle na mne nemůžeš! Na mne musíš trochu jinak, musíš se trochu snažit!“

Objímala ho rukama a natahovala se ústy k jeho ústům. Položil jí na ústa prsty a jemně ji odstrčil. Řekl: „Líbám se jenom se ženami, které mám rád.“

„A mě nemáš rád?“

„Ne.“

„Koho máš rád?“

„Co je ti po tom. Svlékej se!“

(Kundera – Falešný autostop)

1) Charakterizujte dění v povídce, o čem je, ústřední téma.

2) Charakterizujte hlavní postavy

3) Proč se povídka jmenuje Falešný autostop?

Použité zdroje:

KUNDERA, M.: Směšné lásky. Brno: Atlantis, 1991

KDO BYL KDO [online].[cit.2.11.2012]. Dostupný z <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php?name=KUNDERA+MILAN>